

Bölüm 12

JİNEKOLOJİ VE JİNEKOLOJİK ONKOLOJİDE PSİKOSOSYAL BAKIM

Meltem MECDİ KAYDIRAK¹

GİRİŞ

Jinekolojik sağlık sorunları her kadının yaşam boyu karşılaşılabileceği bir durumdur. Özellikle kadınların yaşam süresinin uzaması ile birlikte jinekolojik sağlık sorunlarıyla karşılaşma ihtimali de artmıştır. Günümüzde tanı teknolojilerinin, farmakolojik ajanların, cerrahi tekniklerin gelişmesi ile birlikte kadınların hastalıkla geçirdikleri yaşam süresi artmaktadır. Kadınlar kronik sağlık sorunu gibi uzun yıllar jinekolojik hastalık ve semptomları ile yaşamakta ve bu durum kadınların yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Kadın sağlığını olumsuz yönde etkileyen jinekolojik sorunlardan bir diğeri ise Jinekolojik onkolojik kanserlerdir. Kadın sağlığında anahtar role sahip olan hemşireler kadınların jinekoloji ve jinekolojik onkolojide hastalığa ve olası semptomlarına karşın hastaların uyumu artmaya yönelik psikososyal bakım vermelidir (Evcili & Bekar, 2013).

PSİKOSOSYAL BAKIM TANIMI

“Psikososyal” terimi biyo-psiko-sosyal modelin majör belirleyicileri olan psikolojik ve sosyal kavramını içermektedir. George Engel (1977) tarafından ilk defa tanımlanan biyopsikososyal model kişinin iyilik ve hastalık halinde ortaya çıkan karmaşıkları ve etkenleri belirlemek olarak tanımlamıştır. Model akıl - beden arasında köprü oluşturur ve bakım bileşenlerinde biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörler yer alır (Lakhan, 2018; Csaszar & ark., 2009).

Psikososyal bakım var olan hastalığın emosyonel boyutuyla baş etmede zorlanan, psikiyatrik bozukluğu olan, kendi sağlık ve sağlık bakımını etkileyen yaşam krizleri olan bireylere yardımı ifade eder. Psikososyal bakım psikoterapinin bir şekli değildir. “Kendi kendine yardım için kişiye yardım etme” yaklaşımıdır. Psikososyal bakımın önemini Özkan (1993) “hastayı anlamadan, hastalığı ve tepkileri anlayamayız” ve “sadece vücut organları ile değil, bir bütün olarak insan

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği. meltemecd@gmail.com

Avcı & Oskay, 2015. Total abdominal histerektomi ameliyatı sonrası ağrının ve anksiyetenin azaltılmasında refleksolojinin etkisi

Total abdominal histerektomi ameliyatı olan hastaların ameliyat sonrası ağrı ve anksiyetesinin azaltılmasında refleksolojinin etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Deneysel araştırma Refleksoloji	Anksiyete	Durumluluk Ve Sürekli Kaygı Envanteri Visual Analog Skalası BRİEF Ağrı Envanteri
---	---------------------------------	-----------	--

Topuz & Seviğ, 2011. Üriner inkontinansı olan kadınlara uygulanan kegel egzersizlerinin cinsel doyum üzerine etkisi.

Üriner inkontinansı olan kadınlara uygulanan kegel egzersizlerinin cinsel doyum üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Deneysel araştırma Kegel egzersizinin öğretilmesi	Cinsel örüntü	Kadın Cinsel İşlev Ölçeği Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği
---	---	---------------	--

KAYNAKÇA

- Alan H. (2015). Jinekolojik kanser hastalarında kemoterapi tedavisi sürecinde uygulanan progresif kas gevşeme egzersizleri ve refleksolojinin ağrı, yorgunluk, anksiyete, depresyon ve yaşam kalitesi üzerine etkisi; randomize kontrol çalışması. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Aktaş D. (2014). Jinekolojik kanserli hastalarda evde bakım hizmetinin yaşam kalitesine etkisi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi
- Ağırbulak T. (2018). Doğum yapmış kadınların premenstrual sendrom düzeylerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Bag B. Psiko-onkoloji, psikososyal sorunlar ve ölçüm yöntemleri. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2012; 4(4), 449-464
- Bahıtlı B. (2016). Jinekolojik kanser tanı ve tedavisine ilişkin bazı özelliklerin kadınların cinsel yaşam kalitesine etkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Bilge Ç. (2017). Jinekolojik kanserli kadınlarda PLISSIT modeli doğrultusunda yapılan cinsel danışmanlığın etkinliği. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi
- Csaszar N, Ganju A, Mirnics ZS, Varga PP. Psychosocial issues in the cancer patient. Spine. 2009; 34(22S), 26-30.
- Çınar E (2007). Trakya Üniversitesi Hastanesi ve Edirne Devlet Hastanesi Yoğun Bakım Birimlerinde Çalışan Hemşirelerin, Hemşirelik Bakımı Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı. Yüksek Lisans Tezi
- Evcili F, Bekar M. Jinekolojik kanser tanısı almanın psikososyal boyutu ve hemşirelik yaklaşımları. Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi. 2013;1, 21-28

- Karaca P. (2016). Düşük deneyimi yaşayan kadınlara verilen destekleyici bakımın psikososyal sağlık durumlarına etkisi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi
- Kelleci M. Kanser hastalarının umudunun geliştirilmesine yönelik hemşirelik girişimleri. Anadolu Psikiyatri Dergisi. 2005; 6, 7-41.
- Kocaman N. Konsültasyon Liyezon Psikiyatrisi hemşireliği ve genel hastanede psikososyal bakım. Türkiye Klinikleri J Int Med Sci. 2006; 2(47), 97-107
- Lakhan S (2018). The biopsychosocial model of health and illness. Version 1.2:3. (08.08.2019 tarihinde [Http://Cnx.Org/Content/M13589/Latest/](http://Cnx.Org/Content/M13589/Latest/) adresinden ulaşılmıştır).
- Marangoz Ç. (2014). Jinekolojik kanserlerde cinsel yaşam ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Özkan, S.(1993). Psikiyatrik tıp: konsültasyon liyezon psikiyatrisi. İstanbul: Roche İlaç Sanayi A.Ş.
- Parlayan MA, Dökme S. Özel hastanelerdeki hemşire ve hastaların iletişim seviyelerinin değerlendirilmesi: bir hastane örneği. KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi. 2016; 13(2), 265 278
- Tunmore R. The consultation liaison nurse. Nursing. 1990; 4(3), 31-34.
- Pelit S. (2015). Jinekolojik kanserli hastanın hastanedeki bakımına destek veren aile üyelerinin bakım yükü ve algıladıkları sosyal destek düzeyinin belirlenmesi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Öztürk R. (2015). Abdominal histerektomi sonrası refleksolojinin iyilik haline etkisi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi
- Öcalan D. Üniversite öğrencilerinde teoriler üstü modele dayalı yaşam tarzı bireysel danışmanlık girişiminin polikistik over sendromu yönetimine etkisi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora Tezi
- Tektaş S. (2014). Jinekolojik kanser hastalarında yaşam kalitesi ve tedavi-bakımın etkileri. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalı. Doktora Tezi
- Teskerci G. (2016). Jinekolojik kanseri olan kadınlarda Watson'ın insan bakım kuramına temellendirilmiş hemşirelik bakımının semptom yönetimi, umudu destekleme ve yaşamda anlam bulmaya etkisinin incelenmesi. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Doktora tezi
- Topuz Ş. (2011). Üriner inkontinansı olan kadınlara uygulanan kegel egzersizlerinin cinsel doyum üzerine etkisi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bilim Dalı. Doktora Tezi
- Ülger E, Alacioğlu A, Gülseren AŞ, & ve ark. Kanserde psikososyal sorunlar ve psikososyal onkolojinin önemi. Dokuz Eylül Tıp Fakültesi Dergisi, 2014; 28(2), 85-92.
- Vardar O. (2017). Jinekolojik kanser tanısı alan kadınlar ve bakım veren aile üyelerinin deneyimleri. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Programı. Yüksek Lisans Tezi
- Yaman Ş, Ayaz S. Psychological problems experienced by women with gynecological cancer and how they cope with it: a phenomenological study in Turkey. Health & Social Work, 2016; 41(3), 174-181.
- Yılmaz S. (2011). Jinekolojik kanserli kadınlarda algılanan sosyal destek düzeylerinin kemoterapi semptomlarına etkisi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Yılmaz B. (2018). Primer dismenore (ağrılı adet) sorunu olan üniversite öğrencilerinde dismenore destek programının semptom, bilgi düzeyi ve menstrual tutumlara etkisi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi
- Yurdakul HK. (2016). Jineonkolojik hastalarda kemoterapi sürecindeki meşguliyet terapisinin anksiyete ve depresyon üzerine etkisi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi